

Belangrijke preventieve rol wijkverpleegkundige

‘Eerst buurten, dan zorgen’

Behalve zorgverlener is de wijkverpleegkundige gezondheidsbevorderaar. Deze professional kan bij uitstek problemen en behoeften in de buurt signaleren en ze bespreken met onder meer welzijnsorganisaties en huisartsen. Ter inspiratie heeft Vilans 'De Wijkkrant' uitgebracht voor de beroepsgroep én voor bestuurders, managers en beleidsmakers.

TEKST: GERBEN STOLK FOTO: HANNEKE VAN DER VEEN

“Als wijkverpleegkundige moet je een centrale rol in de wijk op je nemen, niet alleen voor de ‘zieken’. Je hoeft niet ziek te zijn om een vraag te stellen. Activiteiten in de wijk zijn kostenbesparend als je er medische klachten mee kan inperken.” Dit vertelt Erica Blokhuis in de in februari verschenen Wijkkrant van Vilans, landelijke kennisorganisatie voor langdurende zorg. Evenals vele collega’s elders uit het land tekent de Amersfoortse wijkverpleegkundige voor motiverende uitspraken. Zo zegt ze over ‘haar’ wijk Nieuwland: “Het is hier toch wel individualistisch. Een cultuur van bij de burens aanbellen en een helpende hand bieden zie je hier nog niet zoveel. Mensen hebben zo vaak onderliggende problemen en die kan je alleen boven tafel krijgen als je aandacht hebt voor elkaar.”

Elders in de uitgave benadrukken wijkverpleegkundigen Hanneke van der Veen en Trudy Versluys uit Leiden te geloven in persoonlijk contact en vertrouwen als basis voor een positieve uitwerking op de hele buurt. Hun motto is dan ook: eerst buurten, dan zorgen. Zij zeggen: “Het zou in de opleidingen helemaal niet zo gek zijn als er meer nadruk komt te liggen op communiceren en persoonlijk contact leggen. Zeker in het licht van de hedendaagse trend van individualisering. Onze jongeren zijn het verleerd om een persoonlijk gesprek met een onbekende aan te gaan.” De twee noemen dit ‘uitgaan van het verhaal van iemands leven’.

Gezond ouder thuis

Barbara de Groen is adviseur Lokaal Organiseren bij Vilans. Waarom heeft de organisatie het initiatief genomen tot ‘De Wijkkrant’? Ze zegt: “Ouderen blijven langer thuis wonen, dat is een gegeven. Als Vilans vinden we het belangrijk dat mensen ook *gezond* oud kunnen worden in de thuissituatie. Dit is mogelijk als de zorg en ondersteuning thuis en in de wijk goed georganiseerd zijn. Wijkgerichte preventie hoort daarbij. Hieronder verstaan we: alle activiteiten gericht op het bevorderen van gezondheid en welzijn van de bewoners in een wijk.”

‘Maak een praatje met de oudere die buiten alleen op een bankje zit’

De Groen beklemtoont dat wijkverpleegkundigen een belangrijke rol hebben bij wijkgerichte preventie. “Ze komen vaak bij mensen achter de voordeur. Ze zien en ontmoeten veel wijkbewoners en weten wat er speelt in de wijk. Kortom, ze kunnen van grote waarde zijn bij het opvangen van signalen en daar samen met anderen een vervolg aan geven. Dit vergt wel een andere manier van naar het werk kijken. Je geeft niet alleen de best mogelijke

Wijkverpleegkundigen Trudy Versluys (staand) en Hanneke van der Veen (zittend in het midden) met buurtbewoners Tom den Duijf en Wik de Jong bij 'de buurtbank' in Leiden.

verzorging aan de individuele cliënt, maar stelt je ook de vraag: hoe zouden we de gezondheid in de gehele wijk kunnen bevorderen? In het expertisegedebied van de wijkverpleegkundige staat deze manier van wijkgericht werken ook beschreven: zij is niet alleen zorgverlener, maar ook gezondheidsbevorderaar. Ook in het kwaliteitskader wijkverpleging wordt volop aandacht besteed aan preventie en wijkgericht werken. Tijdens gesprekken met wijkverpleegkundigen merken we dat zij weliswaar beide rollen erkennen, maar blijkt ook dat ze het vaak moeilijk vinden om invulling te geven aan wijkgerichte preventie. Hoe doe je dat? Dat is de reden dat we de krant hebben gemaakt.”

Vrijheid nemen

Samen met buurtbewoners een buurttuin oprichten waar ook voorlichting wordt gegeven over gezonde voeding en die een ontmoetingsplek kan zijn om eenzaamheid te voorkomen. Een wandel- of rollatorclub opzetten om mobiliteit onder ouderen te vergroten en eenzaamheid tegen te gaan. In het buurthuis voorlichting verzorgen over een gezonde leefstijl of valpreventie. Het zijn voorbeelden die al worden toegepast in de praktijk, zegt De Groen. “Wij hopen dat wijkverpleegkundigen de vrijheid nemen én krijgen om de rol van gezondheidsbevorderaar te kunnen vervullen. Het vraagt misschien andere vaardigheden, maar je kunt veel winnen door bijvoorbeeld een kop koffie te drinken met deelnemers aan de dagbesteding of een praatje aan te knopen met een oudere die buiten

‘SOCIAL SOFA’

De wijkverpleegkundigen Hanneke van der Veen en Trudy Versluys vertellen dat zij initiatieven van buurtbewoners met elkaar verbinden. Voorbeelden: een kerstkaartenactie, waarin mensen elkaar fijne feestdagen wensten, en de door bewoners zelfontworpen *social sofa*, een mozaïekbank.

Van der Veen: ‘Die bank linkt aan alles. Iedereen die een tekening heeft ingediend herkent deze terug in het mozaïek. De bank is daarna samen gemaakt in de buurttuin. Heel veel verschillende mensen kwamen daarop af en weten de buurttuin nu te vinden. Nu gaat de wijkvereniging ook de burendag aan de onthulling van de bank verbinden.’

alleen op een bankje zit. Zó leer je mensen kennen en hoor je wat hun problemen zijn en waaraan ze behoefte hebben. Het kan gezondheidswinst opleveren en zorgvragen voorkomen. Zo was er een wijkverpleegkundige die van twee bewoners afzonderlijk hoorde dat ze eenzaam waren, maar het lastig vonden in hun eentje naar de zogeheten gezamenlijke eettafel in de wijk te gaan. De wijkverpleegkundige heeft de twee met elkaar verbonden en is met hen aangeschoven bij de eettafel, wat niet haar taak is. Maar ze beseft ook: als het bevalt, gaan de twee bewoners er voortaan zelf gezamenlijk heen en is een deel van hun eenzaamheid weggenomen.”

Partners

Stel, een wijkverpleegkundige signaleert dat verschillende bewoners behoefte hebben aan meer sociaal contact, beweging of iets anders. Wat doet zij dan? De Groen: “Kaart het aan bij het sociaal wijkteam, de huisarts en eventuele andere betrokken eerstelijnszorgverleners, zoals een fysiotherapeut. Via het sociaal wijkteam kan de plaatselijke welzijnsorganisatie erbij worden betrokken. Bekijk vervolgens gezamenlijk wat je kunt ondernemen.”

Artikel in samenwerking met Vilans, kennispartner De Eerstelijns

GRATIS BESCHIKBAAR

Iedereen kan 'De Wijkkrant' lezen. De digitale versie is te vinden op: <https://www.de-eerstelijns.nl/dossier/2-2020/>. Wilt u een aantal papieren exemplaren ontvangen? Ze zijn gratis te bestellen via het formulier op de site. U ziet hier ook een filmpje over geïnterviewde wijkverpleegkundigen.